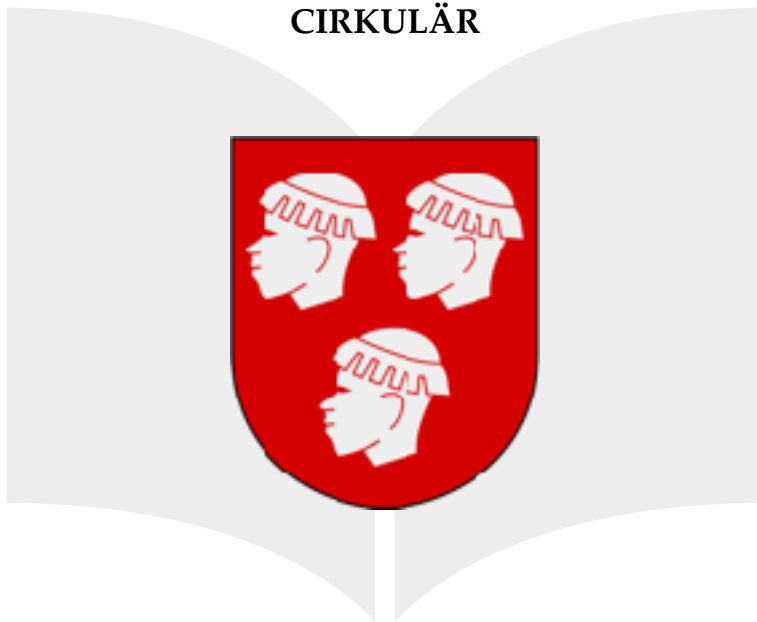


PASTORALTEOLOGISKT
CIRKULÄR



I VÄXJÖ STIFT

Årgång 2 : Nummer 1
1 januari 2023

Det var Jesus som förändrade den kananeiska kvinnan	3
Impulser för predikan	8
Första söndagen efter trettondedagen	9
Andra söndagen efter trettondedagen	13
Tredje söndagen efter trettondedagen	16
Fjärde söndagen efter trettondedagen	19
Kyndelmässodagen	23
Månadsblad för Knäckebröhults kyrkliga samfällighet	26

Pastoralteologiskt cirkulär i Växjö stift (PCVS) drivs ideellt och är (kyrko)politiskt obundet.

PCVS kommer ut den 1 i månaden på databasen

<http://pastoralteologisktcirkular.se>

Databasen Pastoralteologiskt cirkulär tillhandahålls av Erik Keijser och har utgivningsbevis enligt Myndigheten för press radio och tvs beslut 22/01832.

Ansvarig utgivare: Erik Keijser

Ställföreträdande ansvarig utgivare: Gustav Lundborg

Ansvarig utgivare och ställföreträdare kommer att nås via e-post enligt nedan.

Redaktion: Elin Sundelin, Erik Keijser och Gustav Lundborg

Artiklar: tas emot från skribenter som tjänar eller tjänat i församlingarna i Växjö stift.

Manus och förfrågningar sänds till redaktionen@pastoralteologisktcirkular.se

Genom att sända in manus godkänner skribent att materialet lagras och publiceras digitalt.

Det var Jesus som förändrade den kanaaniska kvinnan

– *inte tvärtom!*

Anders Hallberg, kyrkoherde i Bredaryds pastorat

Som en modern Jeremia vill jag helst tiga men det brinner som en eld i bröstet. Jag försöker stå emot, men förmår det inte. Jag måste ta till orda. (Jeremia 20).

Det som brinner i mitt bröst är att jag på senare tid har mött alltför många (och fler verkar det bli) som tolkar Jesu möte med den kanaaniska (syrisk-feniciska) kvinnan i Matt 15:21-28 och Mark 7:24-30 på ett nytt och för Kyrkan främmande sätt, med stora konsekvenser för Tron.

Under mycket lång tid av kyrkans historia har detta varit en okontroversiell text. Utgångspunkten har hela tiden varit att Gud är den samme igår, idag och i all evighet. Att Jesus Kristus är sann Gud OCH sann människa från det att han föds. Det som ekumeniska konciliet i Nicea

år 325 slagit fast. De ekumeniska koncilierna 431 och 451 slår ytterligare fast att det inte finns något tillfälle när Jesus Kristus inte är både sann Gud och sann människa. Dessa två naturer kan inte blandas ihop men inte heller skiljas åt. Fäderna i tron talar om Kristi två naturer som en järnbit glödgad i elden. Järnet har inte upphört att vara järn, elden har inte upphört att vara eld, men man kan inte erfara den ena utan att också erfara den andra. Man kan därför säga, menar våra bekännelseskriter, ”att Gud dör, när den människa dör, som är ett med Gud eller en person med honom” (I konkordieformelns åttonde artikel, om Kristi person).

Att inte hålla samman Kristi naturer för konsekvenser

Att påstå, som vissa nu gör, att vi kan erfara Jesus utan att samtidigt erfara Gud är att dela på Kristi två naturer. Min erfarenhet är att man säger att man håller sig till Nicea år 325, för att kunna säga att Jesus minsann är 100% människa, men man glömmer Efesus 431 och Chalcedon 451 som talar om hur Kristi två naturer hålls samman. Tydligt blir detta just i Jesu möte med den Kanaaniska kvinnan. Fler och fler utgår

nu från att Jesus i mötet enbart är 100% människa. Martha Moore-Keish skriver i *Feasting on the gospel* om Mark 4:27-30:

Some more recent interpreters, however, have suggested that in this passage we glimpse the fully human Jesus, limited by his own culture with its prejudice). Utgångspunkten är alltså inte längre Kyrkans gamla utgångspunkt (att Jesus är sann Gud och sann människa i hela sitt liv, i allt han gör, samt att han är ”en som har provats på alla sätt och varit som vi men utan synd” Heb 4:15). Utgångspunkten är istället en separation av Kristi två naturer så att när vi möter Jesus i mötet med kvinnan är han 100% människa, men inte Gud.

Moore-Keish skriver vidare om denna nya tolkning:

Does this rhetorical exchange show a brilliant glimpse of God's wisdom, or a deplorable moment of Jesus' own cultural captivity, redeemed not by his action, but by the wit of the

woman herself?”. Fler och fler i vår kyrka verkar nu välja denna för Kyrkan främmande utgångspunkt, att Jesus här blir ”redeemed ... by the wit of the woman”.

En tolkning som får stora konsekvenser. Hur skall vi med den utgångspunkten t.ex. förstå händelsen då Jesus rensar templet? Är det också “a deplorable moment of Jesus' own cultural captivity”? Vem står så fri från sin egen kulturella bundenhet att han eller hon kan avgöra när Jesus säger eller gör något som har eviga konsekvenser, om inte Jesus hela tiden är hundra procent Gud.

Ireneus skriver redan på 100 talet om det som varit vägledande för Kyrkans förståelse av Skriften. Han kriterade gnostikernas sätt att läsa Skriften i en lång men viktig text:

Sådan är deras lära, en som varken profeterna förkunnade, Herren lärde eller apostlarna förde vidare, men som de skryter omåttligt med, därför att de fått en större kunskap än andra. De läser i oskrivna källor och vill, som man säger, slå rep av sand när de försöker att på ett trovärdigt sätt anpassa Herrens liknelse, profetord eller apostoliska ord till vad de säger, så att deras påhitt inte skall se ut att vara utan belägg. De överskri-

Vill du få ett mejl när ett nytt cirkulär publicerats?
Anmäl dig till e-postlistan genom att mejla till
redaktionen@pastoralteologisktcirkular.se

der skrifternas ordning och syfte och så långt de förmår löser de sanningens länkar från varandra. De överför och förändrar, gör det ena av det andra och bedrar många med en drömbild som är illa hopfogad av tillrättalagda ord av Herren. Det är som när en vacker bild av kejsaren utförts noga i mosaik av en framstående konstnär, men någon flyttar om stenarna och upplöser det ursprungliga porträttet så att en förvriden bild av en hund eller en räv framträder. Sedan betygar han och säger att det är den vackra bilden av kejsaren som den skicklige konstnären utförde och visar då på stenbitarna som den förste konstnären sammanfogade till kungens bild men som den andre oskickligt flyttade om till bilden av en hund. Med stenbitarnas glans förluder han de okunniga, som inte vet hur kungen ser ut, och övertygar dem om att denna fula bild av en räv är den vackra bilden av kungen. På samma sätt hopfogar de kärringsagor och samlar sedan in ord, texter och liknelser än här och än där för att anpassa Guds ord efter sina påhitt.

(Mot Heresierna 1.8.1 i boken "Kristusmysteriet" av John Behr)

Jag har på senare tid sett och hört allt fler som tar Jesu möte med den

kananeiska kvinnan som bevis när de (med Ireneus ord) framställer en bild av en "räv" istället för av "Kungen", och de hävdar just att detta är den ursprungliga bilden som mästaren sammanfogat. De hävdar att kvinnan får Jesus att ändra sig och inse sitt uppdrag. De menar att vi har kvinnan att tacka för Jesus självförståelse. Det är, med Ireneus ord, att peka på en räv och säga att det är kungen. Hur skulle bilden av kungen kunna se ut i Jesu möte med den kananeiska kvinnan?

Nycklar till texten

För mig finns det några nycklar till texten. Matteus kallar kvinnan för den kananeiska kvinnan (till skillnad mot Markus). Här tänker jag att det finns en koppling till den kananeiska kvinnan (Rachav) som Matteus har med i Jesu släkttavla. I Matteus släkttavla finns både moabitiskan Rut och kananeiskan Rachav. Att Jesus, som i sin egen släkt har med dessa folkslag, nu skulle vara så avogt inställd mot människorna utanför Israels gränser är långtifrån en självklar utgångspunkt. Vidare läser vi att Jesus själv drar sig undan till den här landsdelen. Han väljer själv att gå hit. Den nyckeln t visar att det är den som vill styrka att Jesus är eller

måste förstås som ett slags nationalist vars ärende bara gäller judarna är den som har bevisbördan på sig.

En viktigare nyckel menar jag, och många andra, är Jakobs brottningskamp med Herrens ängel i 1 Mos 32.

Kyrkofäderna såg att denne Herrens ängel som Jakob brottas med egentligen är den preinkarnerade Kristus. Det är i denna brottningskamp som Herrens ängel/Kristus slår Jakob på höften och Jakob slår sina armar om ängeln och säger att han inte släpper taget förrän han blir välsignad. Det är i denna brottningskamp som Jakob får ett nytt namn – Israel.

Som av en större tanke läser vi i Matteus att Jesus säger till kvinnan att han inte blivit sänd till andra än de förlorade fåren av Israels folk. Jakob fick namnet Israel i brottningskampen med Gud, och blev välsignad. På samma sätt blir det tydligt för oss, och lärjungarna, att Jesus inte är sänd till ett folkslag utan till de som slår sina armar om Gud, till de som vet att de inte har något eget att yvas över utan med glädje åter smulorna som ges. De förlorade fåren av Israels folk är därför de som i kampen med Gud och människor slår sina armar om Kristus och inte släpper taget förrän de blivit välsignade. Så som Paulus säger i Gal 3:29 ”Om ni tillhör Kristus är ni också avkom-

lingar till Abraham och arvtagare enligt löftet”. Den kananeiska kvinnan står bredvid patriarken Jakob i sin tro. Hennes kamp lär oss att livet i Kristus ges genom tro inte genom tillhörighet till ett folkslag. Det visste Jesus hela tiden, men inte hans lärjungar. Därför valde Jesus att gå till den kananeiska kvinnan. Men i den stund vi menar att hon får Jesus att ändra sig, så ändrar vi på förutsättningarna för kristen tro. Vi står inte längre i linje med fornkyrkans koncilier.

Nyaste teorin vet inte alltid bäst

Jesus visste hela tiden. Det gjorde varken den kananeiska kvinnan eller lärjungarna. Lärjungarna och den kananeiska kvinnan fattade till slut. Därför skulle det vara dumt om vi som fattat plötsligt ska sluta göra det, bara därför att vi tror att de nyaste teorierna på marknaden ska ge oss de bästa och rimligaste tolkningarna. Så enkelt är det inte. Det är mycket enklare!

Som en modern Jeremia vill jag helst vara tyst men det brinner en eld i mitt bröst och jag måste tala: Jesus Kristus är sann Gud och sann människa. Oupphörligt förenade men utan sammanblandning. Den ka-

naneiska kvinnans möte med Jesus är därför, som alla möten med Jesus, ett Gudsmöte!

Samtalsfrågor

1. Vad behöver man för att kunna skilja på vad Bibeln säger och vad man önskar att den sa?
2. Hur kan vi tala om Kristi närvaro i Gamla Testamentet och ta vara på Gamla Testamentet som en vagga till Kristus, utan att för-ringa judar idag?
3. Hur kan vi göra människor nyfik-na på möjligheten att läsa Bibeln och bekännelsen tillsammans?

Impulser för predikan

Första söndagen efter trettondedagen

Erik Keijser, stiftsadjunkt

Tredje årgångens läsningar:

Jesaja 43:1-4

Apostlagärningarna 8:14-17

Markusevangeliet 1:9-11

(Psaltarpsalm 89:20-29)

Rubrik i evangelieboken:

Jesu dop

Liturgisk färg:

Grön (vit, om trettondedagen firas med oktav)

Kyrkoåret

Trettondedagstiden kan lätt ge intrycket att vara svårpredikad; det är en julens efterfirningstid som kan ge dubbla svårigheter. Kyrkorna är inte lika fyllda som de var för bara dagar sedan och läsningarna är fulla av under som lätt blir till underligheter när vi talar om dem. Men är det verkligen så mycket svårare än vad det brukar vara? Jag tror att nyckeln är att ta sig tiden att släppa tempot från advent och jul och låta det ta den tid som det är lätt att längta efter men svår att bereda sig i predikoförberedelserna. Det är mörkt och

vi är trötta både av mörkret och av att ha lagt kraft och energi på att fira ljuset. Trettondagstiden är genomsvrad av johannesläsningar, go with his flow! Men kom ihåg – flöde och riktning. Annars blir det bara trött och segt.

Skriften

Läsningen ur Jesaja är lätt att ta till sig som en doptext. En mening att ta fasta på är ”När du går genom vatten är jag med dig...” Med betoningen där kan det bli en parallelltext till Pauli utläggning om att i dopet leva och dör med Kristus (Rom 6:4) där det plötsligt blir lätt att hålla det samman: mitt dop och Jesu dop, Israels Gud och den gud Jesus lärt oss kalla vår Fader i himlen, det eviga livet som bryter igenom vid tidens slut, men börjar här i tiden.

Sambandet mellan dop och den heliga Anden är frågan i Apostlagärningarna. Vi ber i dopet att den som döps uppfyllas av Anden och lägger händerna på den som döps. Predikan denna söndag kan vara ett tillfälle om att undervisa om detta intensiva ögonblick efter vattenbegjutningen som nog går många förbi. Vill man tvinna en paulinsk dubbeltråd i relation till den gammaltestamentliga läsningen med parallelltext

så är det kanske läge att med Paulus ställa frågan: ”Vet ni inte att er kropp är ett tempel för den heliga anden, som ni har inom er och som ni har fått från Gud? Ni tillhör inte er själv.” (1 Kor 6:19).

Markus är som vanlig befriande rakt på. De andra evangelisterna tar utmaningen att reda ut relationen mellan Jesu uppdrag och Johannes uppdrag. Sånt har inte Markus tid med. Det räcker för Markus med att konstatera att den som kommer efter är starkare, och att han inte döper i bara vatten utan med helig Ande. I den bibelvetenskapliga logiken är det förstås mycket intressant hur den tidigaste kyrkan formulerar sig i förhållande till Johannes döparens kvardröjande lärjungar. Men när vi lägger tid och utrymme på det så missar vi lätt huvudsaken. Det är lätt hänt, särskilt när huvudsaken är så lätt att krångla till eftersom det kan behövas en teoretisk hjälpkonstruktion som inte är allmängods i vår samtid. Så här lätt kan man göra det: Bibeln är full av en särskild sorts anspelningar eller kopplingar. Något berättar i för-

väg något om något senare annat. Det som berättar kallas typ, och det som det berättar något om kallas antityp. Genom att titta närmare på typen kan vi få större insikt om vad antitypen är eller ger. Och det är därför som Jesu dop är intressant för oss. Han blir inte Guds son när det sägs i dopet att han är det – det var han redan – utan det sägs därför att det är genom dopet som vi träder in i en ny verklighet som Guds älskade barn och utvalda. Jesu dop är typ, och våra dop är antityper. Det kristna dopet instiftas genom Jesu befallning (Matt 28:19) men det har rötter som går djupare än så.

I vår tid

Om vi med samma ord menar olika saker är det lätt hänt att vi både pratar förbi varandra och kommer i luven på varandra. Mer än en gång har jag sett kristna bli kvalificerat osams om det här med *Guds barn*. Jag har aktat mig för att stick in näven i det getingboet, men min bild är ändå att oftast handlar det om att man menar olika saker, och inte kan eller vill förstå, att om man verkligen är osams, så är det nog inte om det man tror att man var osams om. Med detta skrivet, till saken: Är alla människor Guds barn? Ja, i

Finns det något vi skulle behöva prata igenom tillsammans?

Ge ditt bidrag till samtalet till redaktionen@pastoralteologisktcirkular.se

en mening tror jag att det är så. Om vi med "guds barn" menar att alla människor är skapade av Gud och att varje människa är en av Guds skapade varelser som Gud har omsorg om. I en annan mening så är inte alla människor Guds barn. De som har döpts är Guds barn på ett särskilt sätt: de tillhör ett folk som genom dopet är insatta som syskon till Guds ende och oskapade son och som tillsammans med sonen kallar Gud för sin far. Här kan mycket gå förlorat om det särskilda spelas ut mot det allmänna. Det är något stort att Gud har skapat varje människa – oavsett trostillhörighet – till sin avbild. Det ger varje människa lika värdighet och det innebär att varje kränkning av en människas värde och värdighet också är en kränkning av skaparen. Men det är något annat och också något stort att Gud genom vatten och Ande gör oss till sina döttrar och söner.¹ Frälsningens gåva kan inte överdrivas, men hur partikulär den är kan det. Det är inte en sluten familj. Vem som helst är välkommen att döpas och upptas i familjen. Det förtjänar att sägas när invändningen kommer att det skulle vara att stänga folk ute att värdesätta dopet. Det räcks ju till var och en som begär det! Är det så mycket konstigare än att det är så generöst i vårt land att vi får bada

på vilken strand vi vill, men förväntas ha badkläder på oss om vi badar bland andra människor? Den som föredrar nakenbad är välkommen på den allmänna stranden, men kan inte själv bestämma villkoren för att vara en del av gemenskapen.

Detta med nakenheten är en bild vald med omsorg. I dopet ikläds vi Kristus, skriver Paulus. (Gal 3:27). Före dopet är vi nakna i det att vi gått miste om vår medskapade härlighet, härlighetens klädnad. Om denna typ eller bild, härlighetens klädnad, har flera författare i den tidiga kyrkan skrivit.² Jag nöjer mig med att lyfta fram följande att plocka upp: Jesus vandrade på jorden avklädd sin gudomlighet. Han blev som en av oss. (Fil 2:6-8). När han steg ned i Jordan så lämnade han sin härlighets klädnad där, för att människan (kollektivt och individuellt) ska kunna stiga ned i dopet och hämta den där. Praktiskt är det svårt, men vilken stark bild det skulle vara om den som döpts alltid kläddes i sin vita klädnad först efter dopet!

Budskap

- Alla är vi Guds barn, men den som döpts är det på ett särskilt sätt.
- Jesu dop berättar om dig att du är Guds älskade barn.

- Jesus lämnade sin härlighets kläd-
nad i dopvattnet för att vi som
döps ska kunna iklä oss den.

Veckans gudstjänster

Under veckan (13 januari) firas tret-
tondagens oktavdag: tjugonedag jul
eller tjugonedag Knut. Släng för all
del gärna ut granen, men se också
till att ta vara på chansen att knyta
ihop julsäcken! Mässboken från Artos
förlag har goda förslag på läsningar
och bön för dagen/kollektbön.

Vi är duktiga på att uppmärk-
samma ofrivillig ensamhet under stor-
helger. Men sedan då? Tråden med
Jesus som genom dopet alltid är med
oss är kanske en att följa upp med
frågor om vad det kan betyda att inte
bara vara förenade med honom utan
med hela hans kyrka? Vad ger det
mig. inte bara som gåva utan också
som ansvar? Särskilt i veckosamman-
hangen, i den mån de kommit igång,
går det nog att hitta både de som
kan behöva höra om gåvan och de
som kan behöva höra om ansvaret...

¹ Jfr *Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del 1*, Påsknattsmässa, momentet Doppåminnelse.

² Se Kilian McDonell 1996, *The Baptism of Jesus in the Jordan : the Trinitarian and Cosmic Order of Salvation*, Minnesota, s. 145-156.

Andra söndagen efter trettondedagen

Carina Åstrand, kyrkoherde i Lessebo församling

Tredje årgångens läsningar:

Femte Moseboken 5:23-27

Hebreerbrevet 2:9-10

Johannesevangeliet 5:31-36

(Psaltarpsalm 19:2-7)

Rubrik i evangelieboken:

Livets källa

Liturgisk färg:

grön

Kyrkoåret

Livets källa, vilken underbar rubrik! Dock har ingen av texterna för tredje årgången något med källa, i bemärkelsen vatten att göra, till skillnad från de första och andra årgångarna. I evangelietexterna skildras bröllopet i Kana respektive mötet med den samariska kvinnan vid Sykars brunn. I tredje årgångens texter är det Jesus själv som är källan till liv och det blir lite större utmaning att i predikan hålla sig nära texterna utan att släppa rubriken. Både epistel och evangelium fanns med även i 1983 års evangeliebok för just den här söndagen,

vars rubrik då var ”Jesus visar sin härlighet”. Det är en rubrik som stämmer väl med just denna evangelietext. Det är Jesu identitet som på olika sätt lyfts fram i evangelietexterna, i tredje årgången på ett mer resonerande sätt. Evangelietexten fanns ännu tidigare, i 1942-års evangeliebok, på fjärde söndagen i advent.

Skriften

I den gammaltestamentliga läsningen från *Deuteronomium* (den andra lagen) kommer vi in i texten just då Moses mottagit stentavlorna med buden för andra gången (eller snarare berättas det för andra gången). Som helhet är detta en splittrad bok/textsamling. Moses ser framåt och blickar tillbaka, en del har vi hört berättas förut, i till exempel Exodus. I texten finns en del vändningar och insikter då folket inser att det är möjligt att höra Gud tala och ändå leva, men man skickar ändå fram Moses som den som ska föra talan. Slutklämmen att Gud hört/avlyssnat samtalet mellan Moses och folket kommer inte med i läsningen.

Hebreerbrevet, som har tillkommit i en judekristen kontext, lyfter fram Jesu död och lidande som den glorifierande omständigheten för frälsningen. Anledningen till att Jesus

nu kan föra många till härlighet är alltså inte att han kröntes med ära och härlighet, utan att han led döden: Först är han ringare än änglarna, sen är han förhärligad, på grund av sitt lidande och sin död. Just tanken om att människan också på något sätt förädlas genom lidande är en tanke som i vår tid kan vara svår att ta till sig. Många tänker tvärtom: varför händer detta svåra mig, vad har jag gjort? Är det ett straff? Utifrån texten kan också frågan väckas om varför Jesus måste dö? Varför måste vi dö? Den senare frågan ställs i den gammaltestamentliga läsningen.

Evangelietexten för dagen ingår i ett längre textavsnitt där Jesus efter att botat en lam man vid Betesda-dammen (för övrigt en fantastisk plats att besöka i Jerusalem!) på sabbaten, pressas om sin ställning och identitet. Motparten vill höra honom själv säga vem han är, men han vittnar inte om sig själv, säger han, och hänvisar till Johannes döparen. Man kan tänka att texten blir historiskt viktig i den tidiga kyrkan då man vill gå tillbaka för att höra hur Jesus talar om sig själv. Jesus är ljus av ljus, och Johannes en lampa som brann och lyste. Så ser deras inbördes relation och yttre roller i frälsningshistorien ut, kanske något att återkomma till i predikan. Jesus talar

också om att de verk han utför vittnar om att han är sänd av Fadern och hör ihop med honom. Han bevisar vem han är genom sina handlingar, inte enbart genom att identifiera sig med ord. En nyckelfras är avslutningen på vers 34 där Jesus säger: ”jag säger detta för att ni ska bli räddade”. Han har förmågan att rädda oss. Det är vem han är, den som kan rädda oss människor, rädda mig. Han är livets källa.

I vår tid

Att tala i egen sak låter sig sällan göras, ändå ser vi så mycket av det i vår tid. Många vill berätta om sig själva och vilka de är. Jag tänker att andra får vittna och bära berättelsen om en människas verk. Bara vi själva kan berätta om när Gud blir tydlig i vårt liv genom ord, handling eller närvaro. Utan att förfalla till gärningslära, är det ändå ofta det som människor *gör*, inte det de *säger* som ger avtryck. Jesus hänvisar till sitt verk, till det han gör. Att vara säker på sin egen identitet kan skapa osäkerhet hos omgivningen, motsägelsefullt, ja, men en erfarenhet många gjort. Tanken att lidande förädlar finns tydligt med i episteltexten, en tanke som finns i kristen tradition.

Den är i allra högsta grad levande idag. Ibland känns detta nästan som något som begärs och förväntas av en människa som varit med om något svårt, lever i dödens närhet eller erfårit något som förändrar livet totalt. Att det med lidandet ska komma en särskild vishet, eller ett ödmjukhetens skimmer, som personen förväntas dela med sin omgivning. I själavård möter vi både de som ser en mening i det smärtsamma de är med om och de som inte gör det. Vi får lyssna in var människor befinner sig, men att idag ge människor en plats där de kan uttrycka sin sorg eller besvikelse över livets smärta är en viktig uppgift.

Budskap

- Guds verk pågår, det var inte bara då, en gång, utan Guds verk sker hela tiden.
- Se vad han gör!
- Gud blir tydlig i allt Jesus gör.
- Allt vittnar om Guds närvaro hos sin skapelse.
- ”Jag säger detta för att ni ska bli räddade”.

Veckans gudstjänster

Den 18-25 januari infaller böneveckan för kristen enhet. Temat denna gång är hämtat från profeten Jesajas bok 1:17 och lyder ”Gör det goda, sträva efter rättvisa”. I den mån böneveckan lyfts i söndagens huvudgudstjänst görs det nästa söndag, men själva böneveckan börjar på onsdag och kan med fördel aktualiseras i andakter och gudstjänster under veckan. Sveriges kristna råd har material att ladda ner.

De stora helgerna är över, nu är det vardag igen. Kanske börjar gruppverksamheten för terminen. Vi får bära med oss julens budskap, men varje söndag ger oss nya texter och tankar att leva med. Kyrkoåret är en källa till glädje och utveckling! I Psaltarpsalmen för andra söndagen efter Trettondedagen påminns vi om hur skapelsen förkunnar och vittnar om Guds härlighet. Skönt, när vi blir trötta på alla ord.

Tredje söndagen efter trettendedagen

Frida Ohlsson Sandahl, prästkandidat

Tredje årgångens läsningar:

Andra Kungaboken 5:1-4. 9-15

Andra Korinthierbrevet 1:3-7

Johannesevangeliet 4:46-54

(Psaltarpsalm 36:6-10)

Rubrik i evangelieboken:

Jesus skapar tro

Liturgisk färg:

grön

Kyrkoåret

I januari är det som att vi på söndagarna fördjupar det som vi varit med om. Vi tar det ett varv till. Söndagen innan handlade om Livets källa och denna söndag blir fokus hur Jesus med sitt liv och sin död skapar tro. Den tro som vi får vila i bärs av Kristus själv! Den gröna färgen får visa på vår gemensamma växt och hur vi lär oss hur livet i ljuset av julens händelser ska ske i praktiken.

Skriften

I texterna möter vi människor som säger ”om bara detta händer, så

kommer allt bli bra”: Naaman är en uppskattad tjänare som också lider av sin sjukdom. Hans krigsfångade hustru som har noll anledning att bry sig om sin man, hon som inte ges något namn i texten, hon som är ett byte från ett krig, hon som inte ens tonåring har fått bli hustru till en överbefälhavare. Hon bryr sig trots allt om sin man och sätter allt hopp till profeten i Samaria. Där tror hon att han ska kunna få hjälp med sin sjukdom. Något i hennes situation gör att hon orkar tro och orkar hoppas, trots att livet gett henne alla anledningar till bitterhet och att snåla med omsorg.

Paulus brev till de kristna i Korinth inleds med en försäkran om att vi, tillsammans med Gud, kommer att klara allt. Vi delar livets smärtor med varandra och med Kristus. Där finns också trösten. Dessutom lyfter Paulus fram att kristna tillsammans kan bära varandra. Han pekar på att det medmänskliga uppdraget som innebär att dela varandras besvär, också kan bidra till att lindra livet smärtor. Därmed säger Paulus att vi tillsammans måste orka och våga tro – då kommer allt att bli bra.

När Jesus kommer tillbaka till folket i Kana, så låter han som en trött förälder som säger till sina barn: ni förstår inte allt jag gör för er! Noll tacksamhet! Ni väntar er stän-

dig stordåd, trots allt jag har gjort! En duktig tjänsteperson söker upp Jesus för att han ska rädda barnet (eller tjänare som det står i parallellstället i Lukasevangeliet). Trots det bittra utropet från Jesus, så gör han som en förälder. Han fortsätter att göra det som önskas av honom. Jesus räddar livet på barnet.

Det är en livslång tjänst att vara förälder. För Jesus så varar tjänsten hela livet och sedan genom och förbi döden. Han tycker inte att det ska behövas ett under till, men han gör det ändå, bara för att. Bara för att kärleken behövs i världen, även om en kan tänka att de andra borde fatta!

I vår tid

Det är oxveckor. Elen är dyr, maten likaså. Advent- och jultidens framåtanda är förbi. Kriget i Ukraina är nu kallare och ännu mer miserabelt. Det är fortfarande två veckor kvar innan Melodifestivalen drar i gång. Den här söndagen krävs det att vi arbetar med hoppet. Hur ska vi egentligen orka med att lyfta oss ur januariledan? Hur ska nöden i våra liv och världen kunna förändras? Det bes antagligen mängder med böner om att mirakel ska ske, och att vi behöver underverk

för att orka tro att det ska bli bättre någon gång.

Vilka mirakel väntar vi på att de ska ske, för att vi ska våga tro? Vilka förändringar måste till för att världen ska bli bättre? Hur ska kyrkan ändras så att den blir som just jag vill att den ska bli? Alla dessa önskningar och ibland tydliga uttalanden om hur sakernas tillstånd ska vara, om just *jag* får bestämma! Det är som att alla bara VET vad som egentligen behöver göras. Men ingen vill ändra sig själv... alla vill att någon annan (Jesus?) ska utföra mirakel.

Kanske är det en slags kollektiv trötthet som drabbar oss. Det finns så mycket att förändra, jag vet vad som borde göras, men varför ska just jag börja när ingen annan verkar bry sig? Vi vet vad som borde göras, men vi gör som vi brukar. Lättjan, hopplösheten, ensamheten – allt det där kastar ut oss i ett paralyserande tillstånd. Och mitt i allt, när världen ska räddas, elräkningen betalas och oxveckorna överlevs – då ska vi också orka ha en levande aktiv vacker tro! Januari är onekligen en mörk månad.

Budskap

- Kvinnan i GT-texten orkar trots sitt oxliv både tro och hoppas. Låt oss likt henne våga tro på små mirakel och tecken under våra oxveckor.
- Tro är inte ett ensamarbete – som Paulus skriver så skapar vi hopp tillsammans. Och Jesus är med oss!
- Att i sitt liv förhålla sig till Jesus räcker för att vara troende person.

friades fångarna från Auschwitz. Psaltarpsalmens ord går att vila på: Guds rättvisa är som djupaste hav. I Guds vingars skugga finner människor tillflykt. Gud är livets källa, i Guds ljus ser vi ljus.

Veckans gudstjänster

Brevet från Paulus pekar på att vi människor delar så många erfarenheter. Att bära varandra genom svårigheter, sorg och lyckliga stunder kan ge inspel till griftetal och januarivigslar.

Den 23 januari är elens dag. Sedan 2013 firar energibranschen Elens dag för att lyfta fram vikten av el för samhället. Det är troligt att elens påverkan på våra liv, produktionen och priserna lär diskuteras denna vecka. Från psaltarpsalmen finns ord om att Gud värnar hela skapelsen: Gud hjälper både människor och djur.

27 januari är det internationell minnesdag över förintelsens offer. Datumet relaterar till att 1945 så be-

Fjärde söndagen efter trettendedagen

Elin Sundelin, komminister i Södermøre pastorat

Tredje årgångens läsningar:

Första Kungaboken 17:1-6
Andra Timotheosbrevet 1:7-10
Matteusevangeliet 14:22-33
(Psaltarpsalm 107:28-32)

Rubrik i evangelieboken:

Jesus är vårt hopp

Liturgisk färg:

grön

Kyrkoåret

Trettondagstidens slut börjar närma sig och Jesu verksamhet har genom de föregående söndagarna förklarats på olika sätt. Jesu natur visar sig från start i trettondagen, till denna söndag detta kyrkoår. Det är några veckor där vi i läsningarna liksom får försöka föreställa oss att vi möter en okänd, för att sedan låta oss tas med och se glimtarna, med lärjungarna få ana vidden av vem han är som på utsidan ser ut som en vanlig människal dag är det Jesus som råder över naturkrafter, Gud som i den gammaltestamentliga läsningen har makten

över allting på jorden. Det är bilden av Jesus som den gudomliga som blir tydligast, att han till och med i stormens öga och vår största nöd kan hjälpa. Rubriken för denna söndag var i 1983 års evangeliebok "Jesus har makt att hjälpa" den rubriken, och rubriken i den Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland för denna söndag, "Jesus hjälper i nöden", ger enligt mig en bättre beskrivning av innehållet i texterna.¹



Illustration av söndagens evangelieläsning. Bilden är gjord av Okänd och finns i Codex Egberti, Fol 27v, Public Domain, hämtad via: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=8096745>

Skriften

Den gammaltestamentliga texten denna söndag är en kort berättelse om profeten Elia. Kortfattat handlar denna text om Guds förmåga att bistå och

hjälpa vid nöd. Elia visar att det går att lita på Gud.

På liknande vis och trosvisshet skriver Paulus från sitt fångenskap. Det går att lita på Gud. Paulus lyfter också att ett kristet liv får konsekvenser. Dock så kan hans brev ses som en uppmuntran i en hopplös tillvaro. När det är mörkt (vilket januari verkligen kan vara) så ska vi se ljuset från evangeliet om Jesus framför oss. Det får oss att orka. Det får oss att tro.

När evangelietexten tar sin början har Jesus precis förrättat det så kallade "brödundret". Av kanske vissa naturliga orsaker är han nu trött och drar sig undan för att be. Det är alltså två underberättelser som följer varandra i Matteus beskrivning av Jesu verksamhet. Att undvika att tala om under denna söndag kan vara att inte göra texten rättvisa. Att försöka ge sig i kast med att förklara naturkrafter och ytspänningarnas potential för att med dessa mått försöka förklara hur Jesus kunde gå på vattnet är en risk som en predikant ska vara ytterst försiktig med att ge sig i kast med. Poängen, undantaget den att Jesus räddar den trossvage och sträcker ut sin hand, måste ändå vara att visa på den makt Jesus besitter som Guds son. Vi får det beskrivet redan innan med brödundret och återigen är

det ett under som sker. Att försöka förmänskliga Jesus dessa söndagar är inte på sin plats, Jesus är den som räddar oss. Jesus är den som kan göra under. För Gud är ingenting omöjligt.

Psaltarpsalmen är utmärkt att använda som beredelseord. Mot vem vänder vi oss i vår svåraste nöd?²

I vår tid

Under hösten har vi här hemma roat oss med att se på serien "Hårt väder" med David Batra. Under fem program får vi se när David Batra besöker jordens varmaste, kallaste, blötaste, blåsiggaste och blix- och åsktätaste platser. Det är extremt väder på många sätt. David Batra visar oss att mot vädrets makter kan ingen människa sätta emot. Programmen är häpnadsväckande och förkrossande. Emellanåt är de också roliga ska tilläggas.

I det första avsnittet träffar han en far och son i norra Sverige som vittnar om klimatförändringarna och hur vintrarna blivit mildare, hur djur de tidigare aldrig sett har börjat dyka upp osv. Det är en insikt som drabbar mig, när meteorologen i avsnittet säger "om 50-100 år så kommer snö vara exotiskt i de södra de-

larna av Sverige”. Det är en insikt som kan förlama mig emellanåt. Hur kan detta ställas till rätta? Kan det ställas till rätta? Med en överhängande risk att just bli förlamad är det viktigt att göra som Petrus. Ta tag i handen när den räcks. När Jesus räcker ut sin hand gör han det med hoppet om oss som människor. Att vi ska ta tag i den utsträckta handen och lita på honom. Inte förlama oss själva, då drunknar vi.

Mot vädrets makter, mot naturens krafter så kan ingen människa stå emot. Hur gärna vi än vill. Vädrets makter, naturens krafter kan vara skrämmande. Vatten som Jesus idag går på beskrivs i de gammaltestamentliga texterna som kaos. Detta vatten som i dopet ger liv, står också för kaoset. När lärjungarna gav sig ut på sjön, på haven, så var det med risk för sina liv. Vädrets kraft kan förändra och släcka liv. Det är skrämmande. Mitt i detta kaos av vatten och vind hjälper Jesus oss. Det är Jesus som hjälper. Det är till honom vi ska sätta vårt hopp. Han visar sin gudomlighet för oss – när vi behöver den som mest. För mot vädrets makter kan ingen *människa* sätta emot, hur gärna vi än vill.

Budskap

- Jesus är Guds son – våga tro det!
- Jesus är den som räddar i vår nöd
- Ta tag i den utsträckta handen när du tvivlar, Jesus är alltid vid vår sida.

Veckans gudstjänster

Under veckan som följer kan man kanske i olika sammanhang tala om stormarna i livet och när Jesus har räddat oss? Att be tillsammans för Guds ingripande i vår värld, i alla stormar som råder, om det så må vara klimatförändringarna, kriget i Ukraina eller den inre stormen, är både viktigt och stort. Ge plats för bönen, precis som Jesus går iväg och ber!

¹ Den finska evangelieboken finns på svenska på internet. Se till exempel denna söndag på <https://www.kyrkoarskalendern.fi/kyrkoarsdag/fjarde-sondagen-efter-trettondagen/>

² Vill du använda ett koncist svar på frågan finns det att hämta i Luthers stora katekes, i utläggningen av första budet: "[e]n Gud kallas det, som man väntar sig allt gott av och som man i all nöd tager sin tillflykt till. [...] Det, varvid du fäster ditt hjärta och varpå du förlitar dig, är, säger jag, i verkligheten din Gud."

Kyndelsmässodagen

Stefan Sundelin, kyrkoherde i Dörby-Hossmo pastorat

Tredje årgångens läsningar:

Mika 7:7-8

Apostlagärningarna 2:42-46

Lukasevangeliet 2:22-40 (varje årgång)

(Psaltarpсалm 138)

Rubrik i evangelieboken:

Uppenbarelsens ljus

Liturgisk färg:

vit (i följande vecka grön)

Kyrkoåret

Kyndelsmässodagen är en av de äldsta Mariadagarna och firas ungefär 40 dagar efter Jesu födelse. Fram till Gustav III:s bärsärkagång på helgdagarna 1772 firades kyndelsmässodagen alltid den 2 februari men sedan dess är den flyttad till närmaste söndag. Dagen har fått sitt namn efter ett gammalt ord för ljus, d.v.s. kyndel (jämför med engelskans candle). Att den här dagen förknippas särskilt just med ljuset har med Symeons profetia att göra.

Förr brukade man på kyndelsmässodagen välsigna de ljus som skulle användas under året och det kan vara en tradition som är värd att

ta upp (om man inte redan gör det). Man kan välsigna ljus som ska användas i kyrkan men man kan också be församlingsborna ta med sig ljus att använda vid andaktsplatserna i hemmen för att bli välsignade.

Skriften

Läsningen ur profeten Mikas bok står i ett sammanhang där en mörk tid beskrivs. De trofasta är borta ur landet och ingen ärlig människa finns kvar, folk är ivriga att göra det onda, stormannen fordrar gåvor och domaren låter sig köpas. Men trots alla svårigheter talar profeten ändå om hoppet. I profetens ord klingar Johannesprologens tal om ljuset som lyser i mörkret och som mörkret inte har övervunnit: ”Jag sitter i mörker, men Herren är mitt ljus”. Profeten väntar men han riktar samtidigt blicken framåt mot den tid då Gud ska vända skeendet. Versen efter vår läsning (som jag kan tycka borde fått vara med) slutar med orden: ”Han skall föra mig ut i ljuset och jag skall se hans rättfärdiga verk”.

Epistelläsningen beskriver vad som hände efter Petrus tal på pingstdagen. Kopplingen till dagens firningsämne är inte helt glasklar men två saker krockar ändå i. Det första är att de som kommit till tro möttes

varje dag i templet, precis som Symeon och Hanna. Det andra är att de, som efter himmelfärden inte längre kunde se Jesus på samma sätt som de två åldringarna, ändå högst konkret fick möta honom när de samlades i hemmen och firade nattvard.

Karaktärstexten för den här söndagen berättar om hur Maria och Josef tar med sig Jesusbarnet till templet fyrtio dagar efter födelsen. Enligt lagen skulle modern renas efter förlossningen vilket skedde genom ett offer i templet, och varje förstfödd son skulle helgas åt Herren.

Men så snart de kommer in i templet möter de Symeon och Hanna. Vi vet inte mer om dem än vad som framgår i texten men av alla som rörde sig i templet den dagen var det bara de två som förstod vem det lilla barnet var.

Symeon ser hur Guds stora frälsningslöften går i uppfyllelse i barnet Maria bär, inte bara för honom själv och Israel utan för hela världen. Men han anar också frälsningens pris, det svärd som ska gå genom Marias själ när hon står vid korset på Golgata. Hanna i sin tur blir predikant. Hon som länge spenderat all sin tid i templet går nu ut och predikar för folket om barnet.

I vår tid

Det finns många i vår värld som kan stämma in i Mikas ord om att man sitter i mörker. Mörkret kan ha många källor: sorg, ensamhet, sjukdom, krig, rädsla, fattigdom. Det har varit en realitet för människan i alla tider och ingen är förskonad från att ibland uppleva hur mörkret sluter sig kring en. Men också där i mörkret lyser det hoppets ljus som mörkret aldrig kan övervinna. Det måste vi som kyrka ständigt påminna om, att det inte finns något mörker så djupt att ljuset inte kan nå dit.

Två saker är dock viktiga att bära med sig. För det första att vi inte talar om ljus i största allmänhet som någon feelgoodmetafor utan om något, eller snarare någon, väldigt specifik. Hoppets ljus, den frälsning som Symeon fick se, det är Jesus Kristus. I honom, och genom hans heliga födelse, korsfästelse, död och uppståndelse, har vi vårt hopp. Han som lovat att vara med oss alla dagar till tidens slut. När du talar om ljuset, gör det tydligt vem du menar! (Kanske är det också dags att bli så tydlig att det vid varje ljusbärare i våra kyrkor kommer upp en kristusi-kon..?)

Samtidigt får det budskapet inte bli något glättigt. Symeons profetia om att det också genom Marias

själ ska gå ett svärd är en påminnelse om att livet med Kristus inte är en försäkring mot världens lidande. Här är tåredalen med suckar och klagan men Jesus, Gud som blivit människa, har själv varit där och han lyser upp vårt mörker genom att vara där tillsammans med oss och dela livets bördor.

Men för att se det behöver vi öva upp vår blick, genom bön, bibelläsning och nattvardsfirande. För vår Gud är en överraskningarnas gud som möter oss på oväntade sätt. Det är inte konstigt att de flesta inte lade märke till den lilla familjen som kom in i templet. Vem kunde tro att Gud själv skulle komma till sitt hus som ett litet barn?

Budskap

- Mörkret och lidandet är en del av våra livsbetingelser men också där skiner ljuset.
- Ljuset är Jesus Kristus, han som efter sitt löfte alltid är oss nära.
- Vi behöver öva oss i att se hur Jesus möter oss, annars blir vi inte som Symeon och Hanna utan snarare som alla andra i templet som inte upptäckte Jesusbarnet.

Veckans gudstjänster

Kyndelsmässodagen firas inte med oktav och i veckan utgår man från läsningarna för femte söndagen efter trettondedagen. Den liturgiska färgen är då grön.

Månadsblad för Knäckebröhults kyrkliga samfällighet

– Femfaldigen nekad att få delas ut som samhällsinformation – Januari 2023 –

Så håller vi masken med mörkläggning

Vi har fast elavtal, men det som syns är ju det som räknas. Folk vet ju inte heller vilken belysning som är LED, så vi släcker allt utomhus. Vi har för att kunna ha tänt på kontoren införskaffat mörkläggningsgardiner så att arbetet kan fortgå som vanligt där. Anställda ombes stänga ut till verksamheterna så att det varken läcker ljus eller värme till deltagarna. Tillsammans ger vi rätt sken!

Vi ser fram emot den nya psalmboken...

... med skräck och bävan. Då det under visitationens första del påtalats att vi inte lägger nog vikt vid minoritetsfrågor kan vi måhända här lösa två problem i ett slag. Kyrkorådet har kommer i den uppdaterade likabehandlingsplanen sätta som mål att vi före den nya psalmboken antas ska tillerkännas urfolksrättigheter, så att vi därmed kan slippa använda eländet. *Ordföranden*

Saxat

Församlingshemmet i Sport

trettondedagen, 10.00

Ljusedstjänst

(Vi vet inte vad som är ljusst med den, men så har vi alltid gjort!)

Om ryssen kommer

Det år då Modéus blev ärkebiskop i Uppsala utgick ett brev iom att vi ska öka takten i beredskapsarbetet och öka vår krisberedskap. Inget av detta är dock nödvändigt hos oss. Vår beredskap har varit god och välövad alltsedan Poltava. Följande information kan dock nyinflyttade behöva:

Om ofredsringning sker med en klämning per period kommer Ivan från norr, två klämningar öster, tre söder och fyra väster. (Spring i motsatt riktning!)

Klipp gärna ut och ha tillhands i plånbok eller liknande.

Elof

församlingsbladen

Ruta församlingshem

24 januari 18.00

Studiecirkel i cirkeldans

Prova på-tillfälle.

Åksjukekänsliga behöver ej oroa sig för tempot.